

USNESENÍ

Krajský soud v Praze rozhodl dne 3. května 2022 ve veřejném zasedání o návrhu státní zástupkyně Krajského státního zastupitelství v Praze na vyslovení nepřípustnosti vydání ukrajinského občana S [REDACTED] V [REDACTED] R [REDACTED], narozeného [REDACTED], takto:

Podle § 95 odstavec 1, z důvodu uvedeného v § 91 odstavec 1 písmeno o) zákona číslo 104/2013 Sb.

je nepřípustné vydání

S [REDACTED] V [REDACTED] R [REDACTED],
ukrajinského občana, narozeného [REDACTED] v obci [REDACTED], okres [REDACTED], [REDACTED]
oblast, bytem [REDACTED], Ukrajina, v České
republice bytem [REDACTED],

na území Ukrajiny za účelem trestního stíhání pro trestný čin krádeže ve stadiu pokusu podle článku 15 část 3 a článku 185 část 3 ukrajinského trestního zákoníku, jehož se měl dopustit tím, že v úmyslu odcizit cizí věc, dne 26. 6. 2019 v 21:00 hodin v ulici [REDACTED], ve městě [REDACTED], [REDACTED] oblast, využil nepřítomnosti ostrahy a odcizil klíče od zámku brány oploceného areálu pozemku č. [REDACTED] Výrobního komplexu [REDACTED], státní podnik, vnikl na tento pozemek a pokusil se odtud odnést z automobilu značky MAZ 43770040-080-475 (2003), registrační znaky [REDACTED], náhradní díly - olejové čerpadlo motoru v hodnotě 257,37 UAH a olejovou vanu motoru v hodnotě 675 UAH, a to ke škodě shora uvedené společnosti, avšak uvedené věci se mu nepodařilo vynést, neboť byl zadržen hlídkou Policie města [REDACTED].

Odůvodnění

1. Státní zástupkyně Krajského státního zastupitelství v Praze podala ke Krajskému soudu v Praze návrh na rozhodnutí, že vydání ukrajinského občana S [REDACTED] V [REDACTED] R [REDACTED] na území Ukrajiny za účelem realizace trestního stíhání pro pokus trestného činu krádeže podle článku 15 část 3 a článku 185 část 3 ukrajinského trestního zákoníku není přípustné. V návrhu, jímž byla věc soudu předložena, státní zástupkyně mj. uvádí, že důvod pro vyslovení nepřípustnosti vydání shledává v ustanovení § 91 odst. 1 písm. o) zák. č. 104/2013 Sb., o mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních (dále jen z. m. j. s.), neboť Ukrajina je v současné době územím válečného konfliktu, přičemž zde panuje nepředvídatelná bezpečnostní situace a nejistota ohledně kontroly území, což znemožňuje efektivní výkon pravomoci ze strany ukrajinských úřadů. Rovněž diplomatická zastoupení České republiky na území Ukrajiny přerušila veškerou činnost. S odkazem na Úmluvu o ochraně lidských práv a základních svobody, jakož i na § 91 odst. 1 písm. o) z. m. j. s., pak státní zástupkyně považuje za nepřijatelné vydávat jakoukoliv osobu na území Ukrajiny, na němž se bezprostředně odehrává válečný konflikt.

2. Ministerstvo spravedlnosti Ukrajiny požádalo přípisem ze dne 3. 2. 2022 ministra spravedlnosti ČR o vydání S. V. R [REDACTED] ohledně něhož bylo rozhodnutím Městského okresního soudu

města [REDAKCE] ze dne 16. 10. 2020 vyhlášeno mezinárodní pátrání, a to za účelem trestního stíhání pro shora ve výroku tohoto rozhodnutí citovaný trestný čin, jehož se měl dopustit jednáním popsaným tamtéž. K žádosti o extradici pak byly připojeny všechny potřebné podklady vyžadované nejen Evropskou úmluvou o vydávání ze dne 13. 12. 1957 (ve spojení s Dodatkovým protokolem ze dne 15. 10. 1975 a Druhým dodatkovým protokolem ze 17. 3. 1978), ale i českou právní úpravou ve smyslu příslušných ustanovení z. m. j. s., včetně obžaloby ze dne 31. 7. 2019, která byla na S. V. R. [REDAKCE] podána k Městskému okresnímu soudu města [REDAKCE], jmenovanému pak byla téhož dne osobně doručena. Trestní stíhání vyžádaného bylo zahájeno 27. 6. 2019, přičemž v obžalobě je podrobně popsán skutek, který je mu kladen za vinu. Kromě toho bylo ruskou stranou poskytnuto také zákonné znění skutkových podstat trestných činů na jednání, které je vyžádanému kladeno za vinu, dopadajících.

3. V podkladech k žádosti o extradici, konkrétně v žádosti Městského okresního soudu města [REDAKCE] ze dne 18. 1. 2022, jakož i v samotné žádosti ukrajinského ministerstva spravedlnosti a jejím doplňku, byly současně vysloveny záruky pro případ, že k vydání S. V. R. [REDAKCE] dojde. Konkrétně je ukrajinskou stranou garantováno, že vyžádaný nebude ve svém domovském státě mučen či podrobován krutému, nelidskému a ponižujícímu zacházení nebo trestu, resp. že mu budou zaručena všechna práva vyplývající z článků 2, 3, 5 a 7 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod. Dále žádost obsahuje také prohlášení, že vydání S. V. R. [REDAKCE] nesleduje jeho pronásledování z politických důvodů, pro jeho rasu, vyznání, národnost či politické názory. V podkladech doprovázejících žádost o extradici se také konstatuje, že promlčecí doba trestní odpovědnosti stran předmětného skutku dosud neuplynula. Výslovně je pak zaručeno, že S. V. R. [REDAKCE] bude na území Ukrajiny stíhán pouze pro čin, pro který je o vydání žádáno, přičemž nebude vydán nebo předán do třetího státu.

4. V průběhu předběžného šetření opatřilo Krajské státní zastupitelství v Praze informace Ministerstva zahraničních věcí ČR ohledně možností vydávání osob na území Ukrajiny v návaznosti na stávající situaci vyvolanou probíhajícím ozbrojeným konfliktem.

5. Soud po podání návrhu vyžádal – pokud jde o problematiku dodržování lidských práv a základních svobody na území Ukrajiny – zprávu Ministerstva zahraničních věcí, zaměřenou zejména na stav tamního soudnictví a vězeňství. Kromě toho připojil také aktuální stanovisko Ministerstva spravedlnosti ČR ze dne 16. 3. 2022, které se týká aktuálních parametrů justiční spolupráce ve věcech trestních ve vztahu k Ukrajině.

6. Na základě a po zhodnocení všech provedených důkazů, včetně výpovědi vyžádaného učiněné v rámci předběžného šetření, jakož i jeho výpovědi, resp. vyjádření v řízení před soudem, dospěl soud k závěru, že za jiné výchozí situace by bylo možno považovat za splněné všechny zákonné podmínky podstatné pro rozhodnutí o přípustnosti vydání S. [REDAKCE] V. [REDAKCE] R. [REDAKCE] na území Ukrajiny. Avšak s ohledem na aktuální okolnosti popsané v přípisech Ministerstva zahraničních věcí ČR ze dne 23. 2. 2022 a 8. 3. 2022, jakož i ve sdělení Ministerstva spravedlnosti ČR ze dne 16. 3. 2022 (jedná se o dokument nazvaný „Parametry justiční spolupráce ve věcech trestních ve vztahu k Ruské federaci a Ukrajině v návaznosti na aktuální situaci ozbrojeného konfliktu na území Ukrajiny rozpoutaného Ruskou federací“), rozhodl soud tak, jak je uvedeno ve výroku tohoto rozhodnutí, tedy že vydání S. V. R. [REDAKCE] na území Ukrajiny přípustné není. Měl přitom na zřeteli skutečnosti, které v současné době prakticky vylučují realizaci jakýchkoliv forem justiční spolupráce mezi Českou republikou a Ukrajinou, jakož i případné zjišťování a ověřování, zda jsou ze strany vyžadujícího státu dodržovány poskytnuté garance, v čemž lze spatřovat důvod pro vyslovení nepřipustnosti vydání (který lze pořadit pod písm. o) odst. 1 § 91 z. m. j. s.).

7. Z hlediska zákonných podmínek, které by naopak rozhodnutí o přípustnosti vydání S. V. R. [REDAKCE] na území Ukrajiny bránit nemohly, je třeba připomenout, že bylo třeba zkoumat jak náležitosti stanovené jak Evropskou úmluvou o vydávání (č. 549/1992 Sb.), event.

Dodatkovým protokolem (č. 29/1997 Sb.) a Druhým dodatkovým protokolem (č. 30/1997 Sb.), tak i důvody nepřipustnosti vydání ve smyslu § 91 z. m. j. s.

8. Evropská úmluva o vydávání v článku 2 definuje trestné činy podléhající vydání, přičemž není pochyb o tom, že trestný čin, pro který je vydání S. V. R. ██████ žádáno, stanovené podmínky splňuje. Jedná se o trestný čin, za který právní řád dožadující i dožádané strany stanoví trest odnětí svobody s horní hranicí nejméně jeden rok nebo trest přísnější, přičemž pochyb není ani o tom, že skutek, pro který je extradice žádána, je trestný i podle českého právního řádu. Podmínka oboustranné trestnosti činu je tedy v případě S. V. R. ██████ splněna, neboť právní posouzení skutku popsaného ve výroku shora by podle českého práva odpovídalo přečinu krádeže podle § 205 odst. 1 písm. b) ve stadiu pokusu podle § 21 odst. 1 trestního zákoníku. Z hlediska českého právního řádu totiž není sporu o tom, že S. V. R. ██████ se měl pokusit přisvojit si cizí věc tím, že se jí zmocní, přičemž čin měl spáchat vloupáním (vniknutím do uzavřeného prostoru lstí, resp. nedovoleným překonáním uzamčení).

Z hlediska otázky oboustranné trestnosti pak lze ve smyslu článků 3 a 4 Evropské úmluvy o vydávání jednoznačně určit, že nejde ani o trestný čin politický, ani vojenský. Pokud se jedná o článek 6 citované Úmluvy a osobu vyžádaného, nutno podotknout, že podle sdělení Ministerstva vnitra ČR, jakož i shodného prohlášení vyžadujícího státu, není nijak zpochybněno, že nejde o českého občana. Možnost odmítnout vydání ve smyslu článku 7 (je-li vydání žádáno pro trestný čin, jenž právní řád dožadované strany považuje za spáchaný zcela nebo zčásti na svém území) zřejmě nepřichází v úvahu za situace, kdy trestný čin, pro který je vydání žádáno, zjevně nebyl (a to ani zčásti) spáchán na území České republiky. Ani překážka upravená v článku 8 není reálná, neboť proti S. V. R. ██████ dožádaná strana, tj. Česká republika, nevede trestní stíhání pro čin, ohledně něhož je její vydání žádáno. Z výpovědi vyžádaného, českého opisu rejstříku trestů a výpisu z databáze stíhaných osob lze spolehlivě dovodit neexistenci překážky věci pravomocně rozhodnuté ve smyslu článku 9, neboť žádné meritorní rozhodnutí ohledně předmětného trestného činu v České republice vydáno nebylo, a nic nesvědčí o tom, že by se tak stalo ve třetím státě, jenž je smluvní stranou Evropské úmluvy o vydávání. Podle prohlášení ukrajinské strany není trestní stíhání dosud promlčeno, přičemž podle české právní úpravy by se zřejmě na tuto věc vztahovala promlčecí doba tříletá, která tedy dosud neuplynula. Lze proto v souladu s článkem 10 Evropské úmluvy o vydávání uzavřít, že ani podle českého práva by trestní stíhání promlčeno nebylo. Pokud jde o nebezpečí uložení trestu smrti, z příslušných ustanovení trestního zákoníku, jejichž znění ukrajinská strana poskytla, nelze za trestný čin, pro který je S. V. R. ██████ na území Ukrajiny stíhán, uložit trest smrti.

9. Nad rámec shora zmíněných podmínek zakotvených v Evropské úmluvě o vydávání, případně v Dodatkových protokolech, měl soud na zřeteli také okolnosti, které by mohly být překážkou vydání ve smyslu § 91 z. m. j. s. Jednou z překážek přípustnosti vydání je udělení milosti nebo amnestie v ČR, pokud skutek spadá do působnosti českých trestně právních předpisů. Jak již bylo konstatováno shora, touto problematikou by nebylo nutno se zabývat, neboť skutek, pro který je extradice žádána, nebyl spáchán na území České republiky (§ 91 odst. 1 písm. d/ z. m. j. s.). Stejně tak by přípustnosti vydání nebránily okolnosti uvedené v § 91 odst. 1 písm. k), m) a n) zmíněného zákona, neboť proti S. V. R. ██████ není pro stejný skutek, pro který je extradice žádána, v České republice vedeno trestní řízení. Provedené důkazy pak nenasvědčují ani tomu, že by pro stejný skutek bylo vedeno trestní stíhání v jiném členském státu nebo v přidruženém státu, a že by skončilo rozhodnutím zakládajícím překážku věci pravomocně rozhodnuté, přičemž S. V. R. ██████ nebyl do České republiky vydán nebo předán jiným státem. Současně je nutno poznamenat, že vyžádaný v České republice nepožádal o udělení mezinárodní ochrany.

10. Klíčovým pro rozhodnutí ve věci zůstává posouzení překážek bránících přípustnosti vydání, které jsou zakotveny v ustanovení § 91 odst. 1 písm. o) a p) z. m. j. s. Podle písm. o) zmíněného ustanovení je vydání nepřipustné, pokud by bylo v rozporu se závazky vyplývajícími pro Českou republiku z mezinárodních smluv o lidských právech a základních svobodách. Podle písm. p)

téhož ustanovení není vydání přípustné v případě existence důvodné obavy, že by osoba, o jejíž vydání jde, byla v cizím státu vystavena pronásledování, zejména pro svůj původ, rasu, náboženství či politické názory. V tomto ohledu byla v řízení před soudem opatřena shora citovaná zpráva Ministerstva zahraničních věcí ČR „Informace o stavu lidských práv na Ukrajině – červen 2020“. Lze konstatovat, že tato zpráva, kterou byl proveden důkaz, zmiňuje nedostatky ve fungování trestně právního systému Ukrajiny, a to jak v justičním systému jako takovém, tak i nevyhovující podmínky ve věznicích. V obecné rovině se zpráva zmiňuje o tom, že na území kontrolovaném ukrajinskou vládou jsou lidská práva v širším pojetí respektována a dodržována, přičemž jedním ze základních aspektů reformního procesu je právě zlepšování ochrany lidských práv a přibližování se evropským standardům. Stav soudnictví je však označován za slabý, ačkoli v roce 2016 vstoupil v platnost zákon, který reformoval tamní soudní systém. Reformou však došlo k určitému paradoxu, kdy soudní systém sice získal autonomii a formální nezávislost na politické moci, avšak personálně se neobměnil a vznikla tak uzavřená klientelistická struktura, která další reformní kroky začala blokovat. Problémem například zůstávají přebujelé pravomoci Administrativního soudu města Kyjeve, naopak za úspěch lze označit fungování nového Antikorupčního soudu, který vznikl v roce 2019 ve spolupráci s mezinárodními partnery a do jehož řad byli vybráni důvěryhodní a experty uznávaní soudci. Pokud se jedná o právo na spravedlivý proces, to je v trestním řízení na území kontrolovaném ukrajinskou vládou obecně dodržováno. Od roku 2012 v zemi funguje pozitivně hodnocený systém bezplatné právní pomoci, kdy je obviněnému automaticky poskytován obhájce ex offo, přičemž kvalita těchto právních zástupců je podle hodnocení ukrajinských organizací dobrá. Naopak za problematickou je ukrajinskými experty označována praxe mnoha soudců, kteří i při zajištění velkého množství důkazů požadují přiznání podezřelého, a to i za použití násilných metod. V rámci reformního procesu pak došlo v průběhu let k postupným změnám trestního zákoníku i trestního řádu s cílem přiblížit ukrajinskou praxi evropským standardům, přičemž za zcela pozitivní krok je považován vznik institutu ústavní stížnosti (v roce 2017), kterou může podat každý občan v případě, že odvolací soud rozhodne v jeho neprospěch a stěžovatel je toho názoru, že se tak stalo na základě zákona, který je v rozporu s ústavou. Zmínit je také třeba konstatování expertů působících na území Ukrajiny, že podmínky ve věznicích z hlediska zákazu mučení a špatného zacházení, se postupně zlepšují. Převážně je kritika vznášena v kontextu s nedostatečným finančním zabezpečením věznic a nedostatkem školeného personálu, jakož i v souvislosti s přeplněností věznic, nízkou úrovní hygieny, nevyhovujícím stravováním vězněných osob a nedostatečnou lékařskou péčí, a to se závěrem, že situace ve věznicích s výkonem trestu je hodnocena jako relativně přijatelná, podmínky ve vazebních věznicích jsou o poznání horší (mj. z toho důvodu, že zadržené osoby jsou nuceny značnou část času trávit v cele). V roce 2012 byl v souladu s mezinárodními standardy ustanoven tzv. Národní preventivní mechanismus, který pod hlavičkou kanceláře ombudsmanky relativně dobře monitoruje a dokumentuje situaci ve všech zařízeních spojených s omezením osobní svobody.

11. Předchozí popsané skutečnosti, zejména pak hodnocení všech podmínek přípustnosti vydání upravených mezinárodními smlouvami i českým právním řádem, nasvědčují tomu, že vydání S. V. R. by mělo být přípustné, a to i přes nedostatky v oblasti dodržování lidských práv a svobody na Ukrajině tak, jak jsou zmiňovány ve shora uvedené zprávě Ministerstva zahraničních věcí ČR. Situace se však v posledních dnech zcela zásadním způsobem změnila, a aniž by soudu náleželo hodnotit aktuální aktivity ruských branných sil, je nutno vzít v úvahu jejich důsledky. Ty vygenerovaly stav, kdy prakticky přestaly fungovat vzájemné diplomatické vztahy, čímž prostředky svěřené českým orgánům, včetně ministerstva spravedlnosti, ztrácejí na významu. Nedostatky v oblasti dodržování lidských práv a základních svobod v praxi ukrajinského soudního i vězeňského systému by totiž mohly být minimalizovány při dodržování již poskytnutých a případně dalších vyžádaných záruk, avšak podmínkou by musela být určitá kontrola či spíše možnost dovolávat se nápravy na základě získaných podnětů. Uvedený systém je však momentálně zásadním způsobem narušen, resp. zcela eliminován, neboť

diplomatická zastoupení České republiky na území Ukrajiny přerušila veškerou činnost a jejich personál byl evakuován. Na území Ukrajiny v důsledku válečného konfliktu panuje zcela nepředvídatelná bezpečnostní situace a nejistota, takže je v podstatě znemožněn efektivní výkon pravomocí ze strany ukrajinských úřadů. Tuto skutečnost nemohl soud ignorovat, ačkoli podmínky přípustnosti vydání by jinak shledal, neboť by nebyl schopen zaručit, že nedojde k významnému porušení lidských práv či základních svobod, jejichž ochrana nemůže být ani při smluvním závazku vydávat osoby podezřelé či odsouzené za trestnou činnost, potlačena. Je tedy nutno přiznat, že se tím závazky vyplývající z Evropské úmluvy o vydávání dostávají do rozporu s ochranou hodnot, jak je zaštiťuje Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod. Za této situace je nutno hodnotit význam takových závazků, přičemž soud dospěl k závěru, že právě ty, které patří mezi nezadatelná práva každého jednotlivce, je třeba upřednostnit.

12. Za těchto okolností soudu nezbylo, než – s přihlédnutím ke všem konkrétním okolnostem této věci – rozhodnout, že extradice S [REDACTED] V [REDACTED] R [REDACTED] na území Ukrajiny je nepřipustná.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí je přípustná stížnost do tří dnů ode dne jeho oznámení, a to k Vrchnímu soudu v Praze prostřednictvím soudu zdejšího. Stížnost má odkladný účinek.

Praha 3. května 2022

JUDr. Lenka Pješčáková v. r.
předsedkyně senátu

Toto usnesení ze dne 03. 05. 2022, č. j. 8 Nt 305/2022-40, nabylo právní moci a vykonatelnosti dne 03. 05. 2022. Doložku právní moci připojila Blanka Kubelková dne 03. 05. 2022.